

In dei nomine feliciter!

*“We blijven dus katholiek!”: een onderzoek naar de argumenten voor de katholiciteit van de
Katholieke Universiteit Nijmegen in de jaren 1958 – 1975.*

Elmar van de Ree (s4374347)
Bachelorscriptie Geschiedenis
Dr. J.B.A.M. Brabers
Radboud Universiteit Nijmegen
Vrijdag 15 juni 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Katholiek Nederland.....	5
Confessioneel hoger onderwijs.....	7
Probleemstelling en methode.....	8
Hoofdstuk 1: De ‘K-discussie’	12
<i>De Volkskrant</i>	12
De zorg.....	13
Buiten de ivoren toren	15
Hoofdstuk 2: De Universiteit	17
De KUN als kroon op het werk	17
Commissie Schillebeeckx.....	19
Katholieke universiteit? II.....	21
Hoofdstuk 3: Katholiek ja!	24
1958 - 1965.....	24
1966 en verder	25
Benoemingsperikelen.....	27
Conclusie	30
Bibliografie	33
Literatuur.....	33
Gedrukte bronnen.....	34
Periodieken	34
Krantenartikelen.....	34
Websites.....	35

Inleiding

“Bij het vervullen van haar taak erkent en belijdt de Katholieke Universiteit Gods openbaring, zoals die door de Katholieke Kerk wordt bewaard en doorgegeven.”¹

Dit citaat is artikel één van de grondslagverklaring van de Katholieke Universiteit Nijmegen (KUN), zoals deze op 7 september 1964 bij een herziening van de grondslagverklaring werd goedgekeurd door de Nederlandse bisschoppen. Tot aan de herziening was artikel één strikter geformuleerd, namelijk als volgt: “De R.K. Universiteit huldigt bij de uitoefening en bevordering der wetenschap als hoogste gezag de door God geopenbaarde waarheid, waarvan zij de R.K. Kerk als draagster belijdt.”² Ondanks de afzwakking van het artikel lijkt de nieuwe tekst in 1966 niet (meer) in lijn te zijn met de denkbeelden van veel van de studenten aan de KUN, blijkens een opinieartikel van sociologiestudent en redacteur Jacques Nas in het *Nijmeegs Universiteitsblad (NUB)*. Hij trekt in zijn artikel het katholieke karakter van de universiteit in relatie tot wetenschapsbeoefening in twijfel en betoogt dat het nut van de katholieke signatuur op zijn minst zeer onduidelijk is. Zo schrijft Nas in zijn prikkelende stuk onder meer dat het predicaat katholiek geen waarde heeft: door een beroep op katholiciteit en de grondslagen van het katholieke geloof zouden alle kanten van een kwestie nog verdedigd kunnen worden. Volgens Nas zou bijvoorbeeld zowel de voortzetting als afschaffing van de Apartheid in Zuid-Afrika kunnen worden verdedigd met een beroep op het katholicisme.³ Het ‘kijken met een katholieke bril’ bood volgens Nas dus niet de oplossingen die het volgens voorstanders wel bood.

Er waren wel uitgesproken tegenstanders van het punt dat Nas maakte, bijvoorbeeld onder medici en rechtsgeleerden aan de universiteit, die over het algemeen conservatiever waren dan de Nijmeegse theologen. De bijval voor het punt van Nas leek echter groter. Zo vonden S.J. Geerts, op dat moment rector magnificus van de universiteit, en S.F.L. Van Wijnbergen, de toenmalig secretaris van de senaat, het inderdaad een goed idee om uitvoerig na te denken over de aard en grondslag van de KUN. Zij stelden hier een commissie voor in, waarover later meer, die als opdracht kreeg zich te bezinnen op “het bijzondere karakter en de functie van de K.U. te Nijmegen”.⁴ De progressieve krachten leken de wind dus mee te hebben op de KUN. Toch bleek ‘de conservatieve katholiek’ niet uitgespeeld te zijn in de ‘lange jaren zestig’.

---

¹ Edward Schillebeeckx e.a., *Katholieke Universiteit? D I Kritische reflectie over eigen karakter en functie van de Katholieke Universiteit te Nijmegen* (Bussum 1971), 7.

² Idem.

³ Jacques Nas, ‘Hoe katholiek is deze universiteit?’, *NUB* (25-3-1966), 5.

⁴ Osmund Schreuder, *Proeven van eigen cultuur: Vijfenzeventig jaar Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998* dl II (Nijmegen 1998), 190-191.

Status Quaestionis

Katholiek Nederland

De periode tussen 1958 en 1974, door historici ook wel aangeduid als de 'lange jaren zestig'⁵, was het toneel van een culturele omwenteling in Nederland. Historicus James C. Kennedy zegt hierover: "Achteraf bezien lijkt dit land dus binnen korte tijd te zijn veranderd van een conservatief, burgerlijk en christelijk land naar een progressief, kritisch en seculier land."⁶ Het beeld dat Kennedy oproept is een goed startpunt voor dit onderzoek; de normen en waarden in Nederland veranderden in de jaren zestig en dit had zijn weerslag op de Nederlandse gelovigen. Het is goed allereerst de context waarbinnen de conservatieve Nederlandse katholieken opereerden in beeld te brengen en de historiografie over katholieken in de jaren zestig in Nederland te bespreken, alvorens over te gaan tot de specifieke behandeling van de confessionele stromingen binnen de academische gemeenschap.

Kennedy gaat in zijn boek *Bezielende verbanden* uit 2010 in op de Nederlandse katholieken in de jaren zestig. Volgens Kennedy werd veel verandering gestimuleerd door de kerk zelf en werd de meerderheid van de eerder zo gezagsgetrouwe en behoudende Nederlandse katholieken zeer opstandig tegen kerkelijke instituties en vooral het Vaticaan.⁷ Eerder stelde Kennedy al in zijn promotieonderzoek *Nieuw Babylon in aanbouw* (1995) dat sommige conservatieve katholieken wel van zich lieten horen in de jaren zestig, maar pas een decennium later een factor van betekenis zouden worden.⁸ In het promotieonderzoek *Verlangen naar vernieuwing: Nederlands katholicisme 1953-2003* (2012) volgt cultuurhistoricus Maarten van den Bos in grote lijnen de conclusie van Kennedy door eveneens te stellen dat de grote veranderingen 'van binnenuit' kwamen. Van den Bos verklaart de progressieve veranderingen niet alleen vanuit externe factoren zoals de culturele breuk van de jaren zestig, maar vooral vanuit interne factoren. Zo dicht hij de bisschoppen een grote rol toe; zij stonden al vanaf de jaren vijftig wellicht te veel open voor vernieuwing en het 'meegaan met de tijd', stelt van den Bos.⁹

Niet alleen historici stellen dat de Nederlandse katholieken over het algemeen open stonden voor verandering, ook godsdienstsocioloog Walter Goddijn gaat hierin mee in zijn werk *Tot vrijheid geroepen: Katholieken in Nederland: 1946- 2000* (1999). Zo schrijft hij onder meer dat in Nederland

---

⁵ Zie onder meer: Hans Righart, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* (Amsterdam 1995), 12-15.

⁶ James Kennedy, 'Radicale bekering', in: Van Os (red.), *Nederland op scherp: Buitenlandse beschouwingen over een stuurloos land* (Amsterdam 2005), 212-217, alhier 212.

⁷ James Kennedy, *Bezielende verbanden* (Amsterdam 2010), 136-137.

⁸ James Kennedy, *Nieuw Babylon in aanbouw: Nederland in de jaren zestig* (Amsterdam 1995), 119.

⁹ Maarten van den Bos, *Verlangen naar vernieuwing: Nederlands katholicisme 1953-2003* (Amsterdam 2012), 227-229.

onder bisschoppen het besef groeide dat de Katholieke Kerk in de jaren zestig aan het evolueren was tot een "meervoudigheid van vormen groeiende Kerk".¹⁰ Dit betekent dus dat de afzonderlijke kerken in de steden en dorpen meer vrijheid kregen in hoe ze hun kerkdiensten inrichtten, maar zeker ook dat individuele gelovigen meer vrijheid kregen in het invullen van hun geloof. Het Tweede Vaticaanse Concilie (1962 - 1965) had onder Nederlandse katholieken geleid tot een geloofsbeleving waarin de individualiteit van de gelovige centraal stond, in plaats van het centrale gezag van Rome, aldus Goddijn.¹¹ Hierbij moet echter wel de kanttekening worden gemaakt dat Goddijn zeer betrokken was bij het progressieve deel van de Nederlandse katholieken. Hierdoor wordt in de historiografie, onder meer door historica Marjet Derks, veelal gesteld dat zijn beeld gekleurd is.¹² Cultuurhistoricus Chris Dols beschrijft daarnaast in zijn proefschrift *Fact factory: sociological expertise and episcopal decision making in the Netherlands 1946-1972* (2015) de grote invloed die (godsdienst)sociologen hadden op het beleid van de Nederlandse bisschoppen en noemt Goddijn hierin als één van de hoofdrolspelers.¹³

De conservatieve katholieken bevonden zich in de jaren zestig dus niet alleen in een voornamelijk progressief Nederland, maar ook in een voornamelijk progressief katholieke geloofsgemeenschap, die met de tijd mee wilde, volgens de werken van Kennedy, Van den Bos en Goddijn. Er zijn echter ook werken die tegen dit beeld ingaan.

In het artikel 'Sprekende cijfers. Katholieke sociaalingenieurs en de encensering van de celibaatcrisis' in 2010, geschreven met Dols, wijt Derks de vorming van het dominante beeld van een progressieve katholieke gemeenschap voor een belangrijk deel aan de media-aandacht voor die gemeenschap in de jaren zestig.¹⁴ Derks gaat in haar artikel 'Een andere tijdgeest: conservatieven, "normaal-katholieken" en het dominante beeld van vernieuwing in postconciliair Nederland (1962-1985)' uit 2014 verder in tegen dit dominante beeld door de tegenbeweging van de conservatieve katholieken te belichten. De 'conservatieve katholiek' trad meer op de voorgrond dan in het dominante discours naar voren komt en mengde zich met regelmaat in het publieke debat via ingezonden brieven. Dit deden bijvoorbeeld - maar zeker niet uitsluitend - prominente conservatieve katholieken als de Nijmeegse hoogleraar christelijke archeologie Frits van der Meer en hoogleraar exegete te Nijmegen Jan van der Ploeg.¹⁵

---

¹⁰Jan Jacobs, Walter Goddijn en Gérard van Tillo, *Tot vrijheid geroepen: Katholieken in Nederland: 1946- 2000* (Baarn 1999), 156.

¹¹ Ibidem, 170.

¹² Zie onder meer: Marjet Derks, 'Een andere tijdgeest: conservatieven, 'normaal-katholieken' en het dominante beeld van vernieuwing in postconciliair Nederland (1962-1985)', in: Van Dam, Kennedy en Wielenga (red.), *Achter de zuilen* (Amsterdam 2014), 201-229, alhier 209-213.

¹³ Chris Dols, *Fact factory: Sociological expertise and episcopal decision making in the Netherlands 1946-1972* (Nijmegen 2015), 161-163.

¹⁴ Marjet Derks en Chris Dols, 'Sprekende cijfers. Katholieke sociaalingenieurs en de encensering van de celibaatcrisis, 1963-1972', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* 3 (2010), 414-429, alhier 415.

¹⁵ Derks, 'Een andere tijdgeest', 213-215.

Ook historicus Paul Luykx heeft aandacht voor de beeldvorming rondom en de werkelijkheid over de groep katholieken die niet op de progressieve golven meedeinden. Luykx beschrijft in zijn opstellenbundel *Andere katholieken* (2000) de periode van de jaren twintig tot begin jaren zestig van de vorige eeuw en gaat uitgebreid in op de vraag waarom de beeldvorming rondom katholieken als homogene groep als eenzijdig en onvolledig beschouwd dient te worden.¹⁶ Luykx stelt dat de katholieke zuil nooit zo sterk is geweest dat er van eenduidigheid, van dé Nederlandse katholieke sprake heeft kunnen zijn.¹⁷

Confessioneel hoger onderwijs

Net als in Nederland als geheel was er debat over de verzuiling op het Nederlands confessioneel hoger onderwijs: te Amsterdam, Nijmegen en Tilburg waren er midden jaren zestig en begin jaren zeventig overdenkingen over de confessionele grondslag van de universiteit. Zo werd aan de protestantse Vrije Universiteit in Amsterdam hevig gediscussieerd. Aldaar werd in december 1964 een zogeheten ‘grondslagcommissie’ geïnstalleerd, uitmondend in een eindrapport en een besloten senaatscongres in 1968 over de toekomst van de confessionele universiteit.¹⁸ Daarnaast werd aan de Katholieke Universiteit Nijmegen de commissie Schillebeeckx ingesteld in 1966. De commissie, onder leiding van theoloog Edward Schillebeeckx, had als taak te onderzoeken of de confessionele grondslag van de Nijmeegse universiteit nog wel levensvatbaar was; was deze immers niet ingehaald door de tijd?¹⁹ De discussie over de confessionele identiteit van het hoger onderwijs was niet alleen in Amsterdam en Nijmegen een heet hangijzer. Ook aan de Katholieke Hogeschool Tilburg speelde het onderwerp, met als uitkomst het rapport *Confessionele signatuur van de Katholieke Hogeschool Tilburg* (1975).²⁰ De commissie maakte gebruik van het eerder verschenen rapport van de commissie Schillebeeckx, maar kon niet tot een meerderheidsbesluit komen. Hierdoor bleef de ‘K’ in Tilburg vooralsnog gehandhaafd.²¹

Gelijk aan het beeld in het hele land had aan de Katholieke Universiteit Nijmegen de progressieve vleugel de ogenschijnlijke overhand. Toch waren er conservatieve katholieken die tegen de wind in van zich lieten horen. In zijn promotieonderzoek naar de faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Nijmeegse universiteit, verschenen in 1994, gaat universiteitshistoricus Jan Brabers onder

---

¹⁶ Paul Luykx, *Andere katholieken; opstellen over Nederlandse katholieken in de twintigste eeuw* (Nijmegen 2000), 7-8.

¹⁷ Ibidem, 75-76.

¹⁸ Ab Flipse, ‘VU tussen twee vuren; de identiteit van de Vrije Universiteit in de jaren 70’, in: Dorsman en Knegtmans (red.) *Universiteit & Samenleving 12: Theologie, waarheidsliefde en religiekritiek* (Hilversum 2014), 83-102, alhier 86-89.

¹⁹ Schillebeeckx e.a., *Katholieke Universiteit? I*, 5.

²⁰ Joseph Lescauwaet, *Confessionele signatuur van de Katholieke Hogeschool Tilburg* (Tilburg 1975).

²¹ Ed Simons en Lodewijk Winkeler, *Het verraad der clercken: intellectuelen en hun rol in de ontwikkelingen van het Nederlands katholicisme na 1945* (Baarn 1987), 87-88.

andere in op het deconfessionaliseringsvraagstuk van eind jaren zestig, begin jaren zeventig. Een voorbeeld van de deconfessionalisering van de rechtenfaculteit is het schrappen van canoniek recht en de geschiedenis van het canoniek recht als vakken in 1971. Onder de hoogleraren bevonden zich meer tegenstanders van het afschaffen hiervan, bijvoorbeeld hoogleraar Wim van der Grinten, dan voorstanders, maar de consensus was dat deze ontwikkeling niet te stuiten viel.²²

Het standaardwerk over de tot dan toe gehele geschiedenis van de universiteit in Nijmegen is *Proeven van eigen cultuur: vijfenzeventig jaar Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998*, verschenen in twee delen. Brabers schreef deel één over de periode tot 1960 en godsdienstsocioloog Osmund Schreuder schreef deel twee over de periode vanaf 1960. Brabers bespreekt in zijn deel onder meer de jaren vijftig en het geestelijk klimaat dat toen heerste op de universiteit in Nijmegen. Hij schetst hierin het beeld van een toch al open Katholieke Universiteit met zowel progressieve katholieken als conservatieve katholieken onder de hoogleraren. Dit speelde zich ook af binnen faculteiten. Zo gold theoloog Willem Grossouw als een vooruitstrevend, humanistisch katholiek, terwijl zijn collega Jan van der Ploeg een aartsconservatieve, welhaast reactionaire katholiek was.²³ Over laatstgenoemde verderop in de scriptie meer. De openheid en kritische zelfreflectie onder de katholieken aan de universiteit in de jaren vijftig moet echter niet overdreven worden; het echte debat over geloof en ongelooft in relatie tot de wetenschap brak pas in de jaren zestig los.²⁴ Ook Schreuder schrijft in het tweede deel over de conflicterende denkbeelden van de hoogleraren aan de Nijmeegse universiteit en de debatten over katholicisme en wetenschap. Het hoofdstuk 'katholiciteit en liberalisering' handelt over het spanningsveld tussen geloof en rede. Volgens Schreuder zijn er grofweg drie stromingen te onderscheiden: de progressieve vleugel - die de universiteit los wilde maken van het katholicisme -, de conservatieve vleugel - die het katholicisme juist uitdrukkelijk wilde behouden voor de universiteit- en de tussenvleugel die "de zaak maar lieten voortsudderen"²⁵ zonder echt stelling te nemen.²⁶ Dit onderzoek zal zich met name richten op de zoals door Schreuder gekenschetste conservatieve vleugel.

Probleemstelling en methode

Deze scriptie beoogt een gat te vullen in de historiografie. Zoals beschreven zijn er namelijk wel meerdere studies gedaan naar de geschiedenis van de Katholieke Universiteit Nijmegen, maar nooit is er specifiek gekeken naar de periode vóór en rond de commissie Schillebeeckx (1966 – 1972) en de

---

²² Jan Brabers, *De faculteit der rechtsgeleerdheid van de Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1982* (Nijmegen 1994), 405-406.

²³ Jan Brabers, *Proeven van eigen cultuur: Vijfenzeventig jaar Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998* dl I (Nijmegen 1998), 309-310.

²⁴ Ibidem, 319-320.

²⁵ Formulering van de invloedrijke Van der Grinten in een vergadering van de *Senatus Contractus*. Zie: Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 183-184.

²⁶ Ibidem, 183.

reactie daarop. Daarnaast is, als er wordt geschreven over de ‘lange jaren zestig’, voornamelijk veel aandacht voor de ‘spannende’ geschiedenis van de universiteit; de progressieve studentenprotesten omtrent de democratisering van de universiteit. Dat waren immers de mensen die de universiteit gingen veranderen! Deze scriptie zal daarentegen in kaart brengen wie, en om welke redenen, tegen de progressieve stroom in roeiden in de ‘lange jaren zestig’ en de korte uitloop daarvan. De hoofdvraag luidt dan ook als volgt: **Waarom wilden de conservatieve katholieken de ‘K’ behouden voor de Katholieke Universiteit Nijmegen, zoals naar voren komt in de periode 1958 – 1975?** Deze hoofdvraag valt uiteen in drie deelvragen, namelijk:

1. Wie waren de conservatieve katholieken die de ‘K’ wilden behouden?
2. Waarom wilden zij de ‘K’ behouden voor de KUN?
3. Wat was het draagvlak voor de opvattingen van bovengenoemde conservatieve katholieken?

Om een goed antwoord op de hoofdvraag en onderliggende vragen te kunnen geven zal allereerst het begrip ‘conservatisme’ nader verklaard moeten worden. Ik volg hierin de omschrijving die Derks gebruikt in haar recente, al eerder besproken artikel ‘Een andere tijdgeest’. Derks stelt dat de conservatieve katholieken in die jaren gezien moeten worden als de mensen die uitdrukkelijk niet mee wilden deinen op de golven van de progressieve zestiger jaren, maar er een uiterst behoudende vorm van het katholicisme tegenover stelden. De conservatieven vreesden voor een teloorgang van de kerk en de Katholieke universiteit en pleitten voor een terugkeer naar de wortels van het Katholieke geloof en universiteit. Zij pleitten, zoals ook Schreuder constateert, uitdrukkelijk voor het behoud van de katholiciteit van de universiteit. Binnen deze groep bestonden diverse stromingen en gradaties in conservatisme. Om praktische redenen zal de groep toch als één behandeld worden, met het besef dat er veelheid binnen de eenheid bestond.²⁷

Voor de beantwoording van de hoofdvraag en de twee deelvragen zal er ten eerste gekeken worden naar drie belangrijke contemporaine bundels. De eerste is het eindrapport van de al eerder genoemde commissie Schillebeeckx. De commissie onderzocht het nut en de noodzaak van de ‘K’ van de Nijmeegse universiteit en bracht hierover in 1971 een rapport uit.²⁸ Op dit rapport volgde krap een jaar later een reactie van deels andere hoogleraren van de Nijmeegse universiteit: *Katholieke universiteit? II - Reacties en meningen*, onder voorzitterschap van rechtsgeleerde J.M.M. Maeijer.²⁹ Ten slotte is de bundel *Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1973: een documentenboek* (1974) van belang. Met name de inleiding van neerlandicus, historicus en hoogleraar te Nijmegen L.J. Rogier is

---

²⁷ Derks, ‘Een andere tijdgeest’, 205-206. ; Schreuder noemt conservatieven zij die het katholicisme nadrukkelijk wilde behouden voor de universiteit. Zie: Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 183-184.

²⁸ Schillebeeckx e.a., *Katholieke universiteit? I*.

²⁹ Jef Maeijer e.a., *Katholieke universiteit? DI II. Reacties en meningen* (Bussum 1972).

relevant. Hij biedt hierin niet alleen een terugblik op de wortels van de Nijmeegse universiteit, maar ook een reflectie op de bewogen periode rond de commissie Schillebeeckx.³⁰

Daarnaast zal er worden gekeken naar de universiteitsperiodieken. Zowel het *Nijmeegs Universiteitsblad (NUB)* als *KU Nieuws* zullen besproken worden, hoewel er in die jaren veel meer geschreven werd over de democratiseringsstrijd dan over de grondslagdiscussie.³¹ Deze periodieken zijn toch van primair belang omdat zij allebei een forum voor de academische gemeenschap vormden en wezenlijk van karakter verschilden. Het *NUB* was met name in de periode 1965-1975 namelijk een progressief, vrijgevochten blad, terwijl *KU Nieuws* het officiële blad van de universiteit was en bleef. Het was dan ook het *NUB* waar de sociologiestudent Jacques Nas op 25 maart 1966 een ingezonden brief kon plaatsen waarin hij openlijk het nut van het katholieke karakter aan de kaak stelde, wat de directe aanleiding vormde tot het oprichten van de commissie Schillebeeckx.³²

Ook de landelijke kranten met een katholieke achtergrond *De Tijd* en *De Volkskrant* zullen aangewend worden.³³ Er is specifiek voor deze twee kranten gekozen, omdat *De Tijd* een conservatief-katholieke signatuur had en zich voornamelijk richtte op de katholieke bovenlaag, terwijl *De Volkskrant* zich associeerde met de katholieke arbeidersbeweging.³⁴ Op deze manier wordt gepoogd een volledig beeld van de katholieke gemeenschap te schetsen. Ten slotte zal het tijdschrift *Confrontatie* bekeken worden. *Confrontatie* was een tijdschrift, opgericht in 1964, met een conservatief-katholieke signatuur, met enkele duizenden abonnees.³⁵

Een duidelijk nadeel van deze bronnen is dat vooral diegenen die daar nadrukkelijk behoefte aan hadden, erin vermeld staan. Het gaat immers voor het leeuwendeel om opinieartikelen en interviews, dus voornamelijk de mondige conservatieve katholieken zullen hun weg ernaartoe gevonden hebben. Het blijft dan ook de vraag in hoeverre 'de stille meerderheid' op deze manier gevonden kan worden. Dit staat een succesvol onderzoek naar de conservatieve katholieken in de 'lange jaren zestig' echter niet in de weg. Het draait immers om het aantonen, verklaren en verder

---

³⁰ Lodewijk Rogier, 'Terugblik', in: Manning (red.) *Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1973: een documentenboek* (Bilthoven 1974), 15-48.

³¹ *KU Nieuws* heette tot en met 1970 *Nieuws* en in 1971/1972 werd het een weekblad in plaats van een maandblad. *KU Nieuws* was meer een blad voor interviews dan voor opiniestukken, maar af en toe was er toch sprake van discussie: bijvoorbeeld over de democratiseringsdiscussie en de 'k'-discussie. Zie voor de verantwoording van een redacteur hieromtrent: J.F., 'Honest John: zwaar geschut', *KU Nieuws* 10 (1968), 2-3. ; Vanaf de overgang naar een weekblad komt er overigens meer ruimte voor opinie. Zie: F. Duynstee, 'Tijdelijke regeling voor nieuw universiteitsblad', *KU Nieuws* (3-9-1971), 2.

³² Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 189-190.

³³ Tot aan 1966 heette deze krant *De Tijd/De Maasbode*. Eind 1974 werd *De Tijd* een weekblad.

³⁴ Nic. Schrama, *Dagblad de Tijd 1845-1974* (Nijmegen 1996), 450-459. ; Joan Hemels, *Emancipatie van een dagblad: geschiedenis van de Volkskrant* (Baarn 1981), met name 104-106.

³⁵ Zelf omschrijft de redactie van *Confrontatie* de signatuur als volgt: "Het aantal lezers van *Confrontatie*, dat een kaderblad en geen massablad is, loopt toch wel in de duizenden, zij zijn militante orthodoxe gelovigen, achter de zaak van de orthodoxie staat de katholieke massa." Zie: 'Vragen van De Tijd', in: *Confrontatie* 22-23 (1967), 54.

uitdiepen van de tegenstroom die op gang kwam in de progressieve ‘lange jaren zestig’. Zoals Derks beschrijft in haar artikel ‘Een andere tijdgeest’ was de ingezonden brief het middel bij uitstek voor die tegenstroom om hun mening kenbaar te maken aan het grote publiek.³⁶ De ingezonden brief is als onderzoeksobject dus werkbaar, zeker ook omdat er niet veel andere mogelijkheden waren om in de onderzochte periode een mening aan het grote publiek te kennen te geven. Het is daarom in zekere zin de *legacy* van de conservatieve katholieken en daarmee zeer geschikt als belangrijkste bron voor dit onderzoek, naast de genoemde contemporaine bundels.

In hoofdstuk één zal de context waarbinnen de ‘K’-discussie aan de Nijmeegse universiteit zich afspeelde geschetst worden. De ‘K’-discussie, over de katholieke identiteit van (verzuilde) organisaties, speelde immers niet alleen in Nijmegen, maar aan vele katholieke instellingen door het hele land: van *de Volkskrant* tot katholieke ziekenhuizen. In hoofdstuk twee zal vervolgens zowel het rapport van de commissie Schillebeeckx als de reactie op het rapport van Maeijer e.a. besproken worden. Ten slotte zal in hoofdstuk drie de argumentatie van de tegenstanders van verwijdering van de ‘K’ uit de KUN verder worden uitgediept door te kijken naar ingezonden brieven en interviews in de genoemde periodieken en kranten.

---

³⁶ Derks, ‘Een andere tijdgeest’, 213-215.

Hoofdstuk 1: De 'K-discussie'

De Katholieke Universiteit Nijmegen was niet de enige hoge onderwijsinstelling die worstelde met haar katholieke identiteit. Ook aan de Katholieke Hogeschool Tilburg speelde het vraagstuk van de katholieke identiteit en grondslag in de jaren zestig en zeventig. De geest was uit de fles en niet alleen bij onderwijsinstellingen: waar Nijmegen en Tilburg hun grondslag in de jaren zestig en zeventig nog wisten te behouden, was dat bij andere katholieke instituten anders. Het debat over de eigen identiteit en katholiciteit binnen verschillende katholieke organisaties kreeg in de jaren zestig zelfs een eigen term toebedeeld: de 'K-discussie'.³⁷ Eén van de vroegste in het oog springende voorbeelden hiervan is het veranderen van de ondertitel van *De Volkskrant*, één van de bronnen waarop deze scriptie gebaseerd is, en de implicaties die dat met zich meebracht.

De Volkskrant

De krant verscheen vanaf 1 oktober 1921 als spreekbuis van de oprichter en eigenaar van de krant: de katholieke arbeidersbeweging. *De Volkskrant* streed in de beginjaren – tot de krant in oktober 1941 door problemen voortkomend uit de bezetting van Nederland door de nazi's ophield te bestaan - voor de emancipatie van de katholieke arbeiders.³⁸ Na de bezetting herpakte *De Volkskrant* zich en veranderde de hoofdredactie de ondertitel *dagblad voor het katholieke volk* in *katholiek dagblad voor Nederland*. Op 25 september 1965 kwam vervolgens de eerste *Volkskrant* uit zonder de ondertitel *katholiek dagblad voor Nederland*. Dit moest volgens toenmalig hoofdredacteur Jan van der Pluijm niet gezien worden als een vorm van ontzuiling. De verandering in de ondertitel werd noodzakelijk geacht door de redactie, omdat die het ideaal van een "open katholicisme" steunde en zich niet wilde "verschansen achter scheidsmuren".³⁹ Kortom: onverminderd katholiek, maar met een frisse(re) blik naar buiten toe tredend. Zeker niet alle lezers waren het er overigens mee eens dat de krant het predicaat 'onverminderd katholiek' verdiende.⁴⁰

Ondanks Van der Pluijms woorden kan geconstateerd worden dat *De Volkskrant* vanaf september 1965 een ware transformatie onderging, wat terug te zien is in de verandering van het lezerspubliek. Eind 1980 was nog zo'n negen procent lid van het CDA - voortgekomen uit een fusie tussen ARP, CHU en KVP - terwijl dit percentage begin jaren zestig nog op zesentwintig lag.⁴¹ Toch zou

---

³⁷ Van den Bos, *Verlangen naar vernieuwing*, 154. ; Simons en Winkeler, *Het verraad der clercken*, 84.

³⁸ Sierk Ybema, *De koers van de krant: vertogen over identiteit bij Trouw en de Volkskrant* (Amsterdam 2003), 86.

³⁹ Jan van der Pluijm, 'Vernieuwing', *De Volkskrant* (25-9-1965), 1.

⁴⁰ Zie bijvoorbeeld: 'Heilige verontwaardiging', *De Volkskrant* (2-10-1965), 10. ; Joan Hemels, *Emancipatie van een dagblad: geschiedenis van de Volkskrant* (Baarn 1981), 352-353.

⁴¹ Ybema, *De koers*, 92-94.

de krant haar katholieke grondslag nooit helemaal in de ban doen. In 1975 kwam een nieuw redactiestatuut uit, met daarin een passage die in dit verband tot de verbeelding spreekt: “Zij (*De Volkskrant*) is voortgekomen uit de katholieke arbeidersbeweging. Mede daarom wil zij vooruitstrevend zijn en vooral opkomen voor verdrukten en ontrechten. In het bijzonder beoogt zij ontwikkelingen te bevorderen, die een belofte inhouden voor een menswaardiger samenleving.”⁴²

Kortom, *De Volkskrant* lijkt een nieuwe identiteit ontwikkeld te hebben in de jaren tussen 1965 en 1975. Eén die deels nog wel steunt op de katholieke grondslag van *De Volkskrant*, maar tegelijkertijd zeker één die een heel nieuwe invulling geeft aan die grondslag: niet langer was het de katholieke arbeider die geëmancipeerd diende te worden. De focus was dus verlegd, of liever gezegd, verbreed naar wereldwijd onrecht. *De Volkskrant* was niet het enige instituut met katholieke grondslag waar het rommelde, ook in de ziekenzorgwereld kwam (het nut van) de katholieke grondslag onder vuur te liggen.

De zorg

Aan het begin van de jaren zestig was ook de ziekenzorg in Nederland verzuild. Er bestonden protestantse, rooms-katholieke en algemene ziekenhuizen: zestig procent van de ziekenhuizen was confessioneel. Van die zestig procent was vijftien procent katholiek en vijftig procent protestants.⁴³ Vanaf het begin van de jaren zestig begon de twijfel aan het nut van die verzuiling om zich heen te grijpen en mede onder druk van de stijgende kosten van ziekenhuizen begon de roep om fusies van verzuilde ziekenhuizen, nadrukkelijk ook van binnenuit. Zo riep de toenmalig voorzitter van de Vereniging van Katholieke Ziekenhuizen Jan de Vreeze eind 1966 in een toespraak op tot fusies om de kosten te drukken.⁴⁴ Niet iedereen was gevoelig voor het kostenargument en het debat zou nog lang voortduren. In Alkmaar kwam het in 1974 nog tot een verhit publiek debat toen het katholieke Sint Elisabeth ziekenhuis voornemens was te fuseren met het neutrale Algemeen Centraal Ziekenhuis. De argumenten van de tegenstanders waren dat de “vertrouwde katholieke sfeer” niet verloren mocht gaan en dat het katholieke ziekenhuis een duidelijke aanvullende functie vervulde: het verlenen van pastorale zorg.⁴⁵ Er kan hier geconstateerd worden dat de gebruikte argumenten wezenlijk verschilden: van een pragmatisch argument als kostenbesparing tot een zeer ideologisch argument als

---

⁴² Jan van der Pluijm, ‘Hoe ‘katholiek’ uit kop en kolommen verdween’, in: *Jaarboek Katholiek Documentatie Centrum 1988* (Nijmegen 1988), 230-239, alhier 238-239.

⁴³ J.G.F. Morshuis, ‘Verzuiling en ontzuiling op het terrein van het ziekenhuiswezen’, in: *Verzuiling en ontzuiling: twaalf causerieën uitgezonden door KRO-radio in het eerste halfjaar 1969* (Hilversum 1969), 17-22, alhier 17.

⁴⁴ ‘Mr J. de Vreeze over dure ziekenhuizen’, *De Volkskrant* (17-12-1966), 9.

⁴⁵ ‘Ziekenhuis-strijd naar hoogtepunt’, *De Volkskrant* (24-4-1974), 7.

het verlenen van pastorale zorg. Ondanks de tegenstand fuseerden de ziekenhuizen tegen het eind van 1974 tot het Medisch Centrum Alkmaar.

Ook op de Nijmeegse campus staat - sinds 1956⁴⁶ - een katholiek ziekenhuis, namelijk het academische Sint Radboud Ziekenhuis dat aan de medische faculteit van de KUN verbonden is. Brabers schrijft in zijn studie over de historie van het St. Radboud *Hippocrates op Heyendael* (2009) onder andere over de jaren zestig, toen er niet zozeer een debat werd gevoerd over de katholieke grondslag van het ziekenhuis, maar wel over de invulling van die grondslag. Dát het ziekenhuis een katholieke grondslag heeft, mag geen twijfel kennen. Hoogleraar en arts F.J.J. Buytendijk stelde het zich luttele jaren voor de oprichting – toen hij in een commissie plaats had die over de oprichting van het ziekenhuis ging – als volgt voor: het medisch denken te Nijmegen zou “een eigen weg moeten zoeken” in nauwe aansluiting met de “grote tradities van het wijsgerig katholiek denken” en “de modernste opvattingen in de geneeskunde”.⁴⁷ Dit kwam tot uiting in het curriculum, waar veel aandacht was voor de medisch-ethische vraagstukken. Ook de voormalig hoogleraar te Nijmegen en de latere kardinaal Bernardus Alfrink liet weinig aan de verbeelding over, in een toespraak die hij hield ter ere van de officiële opening van de medische faculteit. Zo sprak hij onder meer: “Het gaat om de katholiciteit van de arts, niet alleen als individu, maar als medische persoonlijkheid”⁴⁸ en “Niet alsof er een aparte katholieke medische wetenschap zou bestaan; maar er bestaat wel een aparte katholieke medicus.”⁴⁹ Met deze redenatie wilde Alfrink het belang van de katholieke arts voor het katholieke gezin onderstrepen.⁵⁰

Ondanks dat in de jaren vijftig de betekenis van de grondslag breed erkend werd door katholiek Nederland kwamen er al snel de eerste veranderingen. Aan het begin van de jaren zestig vond er een curriculumwijziging plaats, waardoor de medisch-ethische vakken naar de achtergrond verdwenen en werden ingeruild voor technische vakken.⁵¹ Professor moraaltheologie C.J. Beemer kwam hiertegen in 1966 met succes in het geweer en kreeg in 1967 de leeropdracht ‘ethiek in verband met de geneeskunde’ toebedeeld. De verschraving van het medisch-ethische aanbod in het curriculum was hiermee voor een heel stuk teruggedrongen, ook omdat hoogleraar wijsbegeerte A.G.M. van Melsen hiernaast nog colleges natuurfilosofie bleef geven aan de geneeskundestudenten.⁵²

---

⁴⁶ De medische faculteit van de KUN werd officieel geopend op 17 oktober 1951 met een viering in de Vereeniging. De Radboud Stichting opende vervolgens in 1956 het bijbehorende academische ziekenhuis.

⁴⁷ Jan Brabers, *Hippocrates op Heyendael: ontstaan en ontplooiing van de Faculteit der Medische Wetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen 1951-2001* (Nijmegen 2009), 471.

⁴⁸ ‘Artsenopleiding in Nijmegen kan beginnen’, *De Volkskrant* (18-10-1951), 1.

⁴⁹ Brabers, *Hippocrates op Heyendael*, 72.

⁵⁰ Ibidem, 72-73.

⁵¹ Ibidem, 258.

⁵² Ibidem, 261.

De katholieke grondslag van het Sint Radboud ziekenhuis en de katholieke invulling van de medische studie van de KUN bleven dus grotendeels gehandhaafd in de 'lange jaren zestig'.

Buiten de ivoren toren

De schijn mag echter niet gewekt worden dat de Nijmeegse professoren als Beemer zich alleen bezig hielden met zaken die verband hielden met de universiteit zelf. Van de gevleugelde uitspraak 'ivoren toren' kan in dit verband geen sprake zijn. Dit bleek toen het Pastoraal Concilie (1966 -1970) in Nederland te Noordwijkerhout werd georganiseerd. Het was een reactie op de uitkomsten van het Tweede Vaticaanse Concilie (*Vaticanum II*) dat plaats vond van 1962 tot 1965 en in grote mate draaide om het *aggiornamento*: de noodzaak van het bij de tijd brengen van de Katholieke Kerk. De Paus achtte het van het hoogste belang en onontkoombaar dat de kerk moderniseerde. Na afloop van Vaticanum II werd door de Nederlandse bisschoppen aan de eerder genoemde Walter Goddijn gevraagd het Pastoraal Concilie te organiseren, met Alfrink als voorzitter.⁵³ Het was de bedoeling van het concilie om op belangrijke punten, zoals de celibaatplicht en abortus provocatus tot een gedragslijn te komen.

⁵⁴ Het punt hierbij was dat - indachtig de schijnbare overhand van vooruitstrevende groeperingen *binnen* de kerk -, de gedragslijn wel eens progressief zou kunnen uitvallen. De latere kardinaal Ad Simonis vatte de tegenstelling tussen de conservatieven en de progressieven samen als de tegenstelling tussen de "preciezen" – waar hij zichzelf toe rekende – en de "rekkelijke vernieuwers".⁵⁵

Eén van de punten waar deze twee groepen hard op botste was abortus provocatus. Een eerste argument tegen abortus provocatus werd naar voren gebracht door de moraaltheoloog te Nijmegen en directeur van het Mgr. Bekkerscentrum voor voortgezette pastorale vorming Paul Sporken. Hij stelde dat het legaliseren van abortus provocatus op gronden van een sociale indicatie in ging tegen een "fundamentele ethische verworvenheid van onze christelijke cultuur", namelijk de eerbied voor al het leven. Alleen dan, wanneer er een ander leven direct mee gespaard wordt, was abortus provocatus onder strikte voorwaarden toegestaan, wat betreft Sporken.⁵⁶ Hij stond met deze opvatting bepaald niet alleen. Hoogleraar verloskunde in Nijmegen Jaap Mastboom concludeerde uit een gehouden enquête dat slechts twaalf procent van de Rooms-Katholieke artsen de indicatie 'maatschappelijke nood' hoog genoeg achtte om tot abortus provocatus over te gaan. Bij levensgevaar voor de moeder vond achtenzeventig procent van de Rooms-Katholieke artsen abortus provocatus

---

⁵³ Derks en Dols, 'Sprekende cijfers', 418-419.

⁵⁴ Onder abortus provocatus wordt verstaan: Het opzettelijk afbreken van een zwangerschap door medisch ingrijpen. Ontleend aan: < <http://www.encyclo.nl/begrip/abortus> >, zoals geraadpleegd op 21-5-2018.

⁵⁵ Derks, 'Een andere tijdgeest', 214.

⁵⁶ 'Numerus fixus in Groningen', *Nieuwsblad van het Noorden* (13-6-1969), 27. ; 'Congres R.K. artsen over abortus', *Algemeen Dagblad* (25-9-1967), 4.

gerechtvaardigd – tegenover éénnegentig procent van alle overige artsen.⁵⁷ Er zou hieruit geconcludeerd kunnen worden dat Sporcken – en collega's als Mastboom – in dit opzicht dus *niet* tot de conservatieve tak behoorden: achtenzeventig procent van de Rooms-Katholieke artsen is het immers met hen eens, de tweeëntwintig procent is in dit geval de conservatieve groep.

Een exponent van die laatste, conservatieve groep, hoogleraar exegese te Nijmegen Jan van der Ploeg, schreef in *Confrontatie* - een tijdschrift met een conservatief katholieke signatuur - dat abortus provocatus te allen tijde tegen Gods woord ingaat en dus nooit toegepast mag worden. Van der Ploeg gebruikt daarnaast als argument dat abortus provocatus door de eeuwen heen altijd veroordeeld is door de kerk en stelt dat een opvatting waarbij het wel in sommige gevallen is toegestaan daarom "buiten de Kerk staat".⁵⁸ Ook gynaecoloog en hoogleraar te Nijmegen Tom Eskes nam een uitgesproken standpunt tegen abortus provocatus in. Voor hem stond het afbreken van de zwangerschap gelijk aan het doden van het ongeboren kind, dat naar zijn mening vanaf de conceptie menselijk biologisch leven is. Eskes hield het niet alleen bij discussiëren op de faculteit zelf, maar mengde zich ook in het maatschappelijke en politieke debat door de Vereniging tot Bescherming van het Ongeboren Kind mede op te richten.⁵⁹

In dit hoofdstuk is gepoogd de context te schetsen waarbinnen de KUN zich bevonden in de 'lange jaren zestig'. Hoewel de diverse hoogleraren van de KUN zoals hierboven geschetst regelmatig de 'ivoren toren' verlieten en zich mengden in maatschappelijke, pastorale en politieke discussies, bleef hun belangrijkste dagelijkse bezigheid natuurlijk het reilen en zeilen op de universiteit zelf. In het volgende hoofdstuk zullen we kijken naar de periode op de KUN rond de commissie Schillebeeckx, die zich van 1966 tot 1971 bezon op het katholieke karakter van de Nijmeegse universiteit. Naast de voortwoekerende democratiseringsdiscussie op de universiteit was dit in de 'lange jaren zestig' een tweede zeer belangwekkend thema op de KUN.

---

⁵⁷ Ibidem.

⁵⁸ Jan van der Ploeg, 'Dr. F.J. Heggen en de abortus provocatus', *Confrontatie* 61-62 (1970), 50-53.

⁵⁹ Brabers, *Hippocrates op Heyendaal*, 370-371.

Hoofdstuk 2: De Universiteit

De officiële opening van het hiervoor besproken Pastoraal Concilie vond plaats op 27 november 1966. Niet toevallig hield anderhalve maand eerder – op 3 oktober 1966 – de commissie Schillebeeckx haar eerste vergadering op de Nijmeegse universiteit. In een verdeeld katholiek Nederland was de katholieke grondslag van de Nijmeegse universiteit een logisch discussiepunt. Net als bij de discussies in Rome, Noordwijkerhout en in het verlengde daarvan in de krantenkolommen, was er een tegenstelling tussen meer vooruitstrevende groeperingen en meer behoudende groeperingen – en alles wat daar tussen lag. Dat óók de KUN onderwerp van een dergelijke twist werd, lag in de lijn der verwachting. Het was immers de enige katholieke universiteit van Nederland en kende een lange aanloopgeschiedenis.

De KUN als kroon op het werk

Voormalig hoofd van het Katholiek Documentatie Centrum te Nijmegen Lodewijk Winkeler onderscheidt in zijn artikel ‘Verschuivingen in de katholieke identiteit van de KUN’ in *Ex Tempore* (1996) drie hoofdmotieven die rond de oprichting een rol speelden. Deze zijn van belang omdat de motieven terug te vinden zijn in de argumentatie voor de ‘K’ in de KUN. Ten eerste benoemt hij het emancipatiemotief. Katholieken liepen achter op intellectueel gebied en deze achterstand moest worden ingelopen; er moest geëmancipeerd worden. Ten tweede was er het beschermingsmotief: katholieke studenten moesten beschermd worden tegen invloeden van buiten het katholieke geloof en dit kon het best door ze op een eigen universiteit te onderwijzen. Ten slotte wijst Winkeler op het missionaire motief: het idee dat het katholieke geloof iets toevoegt aan de wetenschapsbeoefening en dat een katholieke universiteit daarmee een gerechtvaardigde dimensie toevoegt aan het pluralistische Nederland.⁶⁰

Alle drie de genoemde motieven zijn terug te vinden in de krantenkolommen van *De Maasbode* en *De Tijd*, waar tussen 1918 en de officiële stichting van de Nijmeegse universiteit regelmatig stukken over de noodzaak van een katholieke universiteit verschenen, waarbij het emancipatiemotief als vaakst en het meest duidelijk terugkomt.⁶¹ In de universiteitsgeschiedenis van Brabers wordt de stichting van de KUN als “kroon op het werk”⁶² van de katholieke zuil getypeerd, als

---

⁶⁰ Lodewijk Winkeler, ‘Verschuivingen in de katholieke identiteit van de Katholieke Universiteit Nijmegen, 1923-1995’, in: *Ex Tempore* 1 (Nijmegen 1996), 31-41, alhier 32.

⁶¹ Zie onder meer: W., ‘Een tekort’, *De Maasbode*, avondblad (av) (9-8-1918), 5. ; J. Drost, ‘De katholieke studentenbeweging en haar secretariaat’, *De Tijd* (20-10-1919), 5. ; J. Witlox, ‘Onze universiteit. Stemmen uit het verleden’, *De Maasbode*, av (7-4-1920), 7. ; J. Poels, ‘De R.K. universiteit’, *De Maasbode*, ochtendblad (11-12-1921), 1. ; P. Hyacinth Hermans, ‘Onze eigen universiteit’, *De Maasbode* av (28-6-1923), 9.

⁶² Brabers, *Proeven van eigen cultuur*, 35.

“het culturele en wetenschappelijke sluitstuk van de katholieke emancipatie”.⁶³ Het lag daarom in de lijn der verwachting dat behoudende katholieken zich keerden tegen de verwijdering van de ‘K’ uit de KUN. Het ging tenslotte om het pronkstuk van de katholieke zuil, om het sluitstuk der katholieke emancipatie!

Dat de KUN een katholieke grondslag kent, is uit het bovenstaande duidelijk geworden, maar hoe kwam deze grondslag nu concreet tot uiting? Twee belangrijke elementen worden hieronder kort besproken: het benoemingsbeleid en de gevolgen voor curricula. Het episcopaat had namelijk – anders dan bij rijksuniversiteiten waar dat privilege bij de Minister van Onderwijs lag – het laatste woord bij benoemingen. De bestuursstructuur van de KUN zat dus anders in elkaar dan bij een rijksuniversiteit: een belangrijk verschil dat rechtstreeks voortkomt uit de katholieke grondslag en ook bij de democratiseringsperikelen een grote rol speelde. Zo zag rechtsgeleerde Wim van der Grinten hierin een belangrijk argument vóór behoud van de ‘K’: als de ‘K’ opgegeven zou worden, zou de relatieve onafhankelijkheid immers ook wegvallen.⁶⁴ Er moet wel gezegd worden dat het episcopaat weinig ingreep bij benoemingen – tot 1940 in drie van de achttien hoogleraarsbenoemingen – en als het dat wel deed was dat met een gegronde reden die niets te maken had met de geloofsovertuiging van de door de faculteit voorgestelde hoogleraar. Wel deden faculteiten aan zelfbeknottingen door geschikte kandidaten soms bewust *niet* voor te dragen aan het episcopaat, omdat ze vooraf al wisten dat door de afwezige geloofsovertuiging of bijvoorbeeld het lidmaatschap van de Partij van de Arbeid de voordracht toch niet overgenomen zou worden.⁶⁵

Het tweede element waaruit de grondslag blijkt zijn de curricula, waarin de katholieke grondslag bijvoorbeeld bij rechten en geneeskunde verwerkt was. Zoals eerder kort genoemd onderscheidde de faculteit Rechtsgeleerdheid van de KUN zich namelijk door het doceren van twee ‘katholieke vakken’: canoniek recht en de geschiedenis van het canoniek recht. Deze verdwenen in 1971, mede onder druk van de ontzuiling, zonder al te veel protest onder de hoogleraren. Hoogleraar J. Maeijer stelde bijvoorbeeld dat het katholieke karakter van de faculteit veel beter dan uit de twee vakken bleek uit de “behandeling van wijsgerige vakken in religieus perspectief” en dat zou behouden blijven.⁶⁶ Ook bij geneeskunde was de katholieke grondslag in het curriculum verwerkt. Bij deze studie kwam het met name tot uiting in de medisch-ethische vakken die gedoceerd werden. Deze stonden in de ‘lange jaren zestig’ wel ter discussie maar zouden, zoals eerder is besproken, de storm overleven.⁶⁷

---

⁶³ Idem.

⁶⁴ Brabers, *De faculteit der rechtsgeleerdheid*, 408.

⁶⁵ Brabers, *Proeven van eigen cultuur*, 172-174 en 371-373. ; Het blokkeren van een benoeming wegens het lidmaatschap van de PvdA van een kandidaat gebeurde bijvoorbeeld in 1946 bij Dr. Snijders. Zie: Manning (red.), *Documentenboek*, 165-172. ; Zie voor een cijfers met betrekking tot de confessie van hoogleraren in verschillende periodes: Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 393.

⁶⁶ Brabers, *De faculteit der rechtsgeleerdheid*, 411.

⁶⁷ Brabers, *Hippocrates op Heyendaal*, 258-261.

Commissie Schillebeeckx

Ondanks bovengenoemde historische vaststellingen waren er midden jaren zestig bedenkingen bij de katholieke grondslag van de KUN en de invulling daarvan. Op 16 maart 1966 hield hoogleraar Nederlandse en algemene Letterkunde Willem Asselbergs een opzienbarende toespraak getiteld 'Het katholieke karakter van onze universiteit'.⁶⁸ De universiteit, zo zei Asselberg, was volgens de normale wetten van de ontwikkelingspsychologie volwassen geworden. De oorspronkelijke doelen van de universiteit – naar de motieven die Winkeler onderscheidt - waren bereikt en er was wat Asselbergs betreft daarom een nieuwe invulling van het katholieke karakter nodig.⁶⁹ Asselbergs was in 1966 niet de enige met bedenkingen over het confessionele gehalte van de universiteit. Negen dagen na zijn toespraak verscheen het opiniestuk van student Jacques Nas in het *NUB* wat in 1966 de directe aanleiding zou vormen voor het instellen van de commissie-Schillebeeckx.

De commissie bestond uit zes hoogleraren van diverse faculteiten, werd voorgezeten door de theoloog Edward Schillebeeckx en hield op 3 oktober 1966 haar eerste vergadering.⁷⁰ Vanaf de derde zitting namen er op aandringen van de studenten ook zes studenten aan de commissie deel. De commissie vergaderde maandelijks en bracht begin april 1968 een tussenbericht uit. Hieruit bleek onder andere dat de commissie meer tijd nodig zou hebben de opdracht af te ronden. Commissieleden Van Melsen en Schillebeeckx waren in die periode druk met het Pastoraal Concilie en tijdens het bestaan van de commissie Schillebeeckx liep de democratiseringsdiscussie als een rode draad door het universitaire leven. Met name commissielid Van Wijnbergen – in 1968 en 1969 rector magnificus – besteedde hier veel tijd aan, net als de studentleden van de commissie. Een paar maanden na het tussenbericht van de commissie stierf bovendien één van de aanzwengelaars van de discussie, Asselbergs, op 27 juli 1968.⁷¹ Hoewel het een tussenrapport betrof, werden er al verregaande conclusies uit getrokken door de buitenwereld. Zo schreef *De Tijd* dat de universiteit haar bijzondere status in ieder geval niet wilde verliezen en dat er op korte termijn geen deconfessionalisering te verwachten viel.⁷² Ook in *KU Nieuws* werd een artikel aan het tussenrapport gewijd, met daarin een belangrijke conclusie die *De Tijd* niet trok: de katholieke emancipatie die de universiteit voorstond bij oprichting in 1923, was inmiddels zo goed als voltooid. Daarom was het belangrijk dat de commissie

---

⁶⁸ 'Het katholieke karakter van onze universiteit', *KU Nieuws* 6 (1966), 8-10. ; Asselbergs is ook wel bekend onder zijn pseudoniem *Anton van Duinkerken*.

⁶⁹ Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 188.

⁷⁰ Namelijk: Asselbergs (letteren) , Bonting (geneeskunde en Anglicaans priester), Van Melsen (wijsbegeerte) , Schillebeeckx (theologie), Thurlings (sociale wetenschappen) en Van Wijnbergen (rechten).

⁷¹ Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 193.

⁷² 'Tussenrapport uitgebracht', *De Tijd* (5-4-1968), 5.

zich verder zou gaan richten op de vraag welk nut het 'katholieke' in de toekomst nog wel zou kunnen hebben, omdat het anders zou kunnen verdwijnen.⁷³

Het eindrapport van de commissie, dat nadrukkelijk als studierapport en niet als beleidsnota moet worden begrepen, verscheen eind 1970. Er werd in gesteld dat de oorspronkelijke doelen van de universiteit bij de oprichting in 1923 behaald waren. Het katholieke deel van Nederland hoefde niet langer via de weg van een eigen, katholieke universiteit geëmancipeerd te worden: de emancipatie was immers – grotendeels – geslaagd. Indien er genoeg draagvlak bestond op de universiteit om de 'K' te behouden, moesten in ieder geval de officiële doelstellingen van de universiteit veranderd worden. Er werd daarnaast een belangrijke begripsbepaling gedaan rond het begrip 'katholiek'. Wat hield dit nu eigenlijk in? Volgens de commissie Schillebeeckx was een herdefinitie van dat begrip nodig om het voort te kunnen laten bestaan in de Nijmeegse universiteit. Zij wilden terug naar de bron van 'katholiek', naar de oecumenische betekenis zoals het in het prille begin van het christendom had. Zij stonden het *Catholica* voor: het begrip 'katholiek' moest naar oordeel van de commissie genomen worden naar "zijn oorspronkelijke, bovenconfessionele inhoud, die tevens de innerlijke dynamiek is van een oecumenisch gerichte rooms-katholieke kerk."⁷⁴

De commissie bepleitte, kortom, een zeer open vorm van katholicisme, waarin de dialoog met andere gelovigen en atheïsten niet geschuwd zou moeten worden: katholicisme als "gedragen door een katholieke geloofsgemeenschap in oecumenische openheid naar alle christelijke kerken en naar de grote wereldgodsdiensten, in dialoog tevens met mensen van niet-godsdienstige levensopties".⁷⁵ De commissie Schillebeeckx verklaarde zich hiermee dus niet zozeer tegenstander van de 'K' in de KUN, maar als er niet aan herbezinning gedaan zou worden, zou de 'K' net zo goed weg kunnen. De 'K' zou dan namelijk vervallen zijn tot een "historisch relik"⁷⁶ dat - blijkbaar! - geen relevantie meer had voor de universiteit. De commissie pleitte in dit verband al eerder voor de oprichting van een katholiek studieceterum, opdat binnen een dergelijk centrum ruimte zou zijn voor de katholieke wetenschapsbeoefening: op die manier zou relevante invulling aan de 'K' gegeven kunnen worden. Dit katholiek studieceterum zou er aan het eind van de 'lange jaren zestig' komen en werd in 1975 geopend.⁷⁷

Het rapport van de commissie Schillebeeckx werd door toenmalig rector magnificus en rechtsgeleerde Wim van der Grinten kernachtig samengevat bij een bespreking in de *Senatus Contractus* in november 1971: "We blijven dus katholiek."⁷⁸ Ook in *KU Nieuws* werden de conclusies

---

⁷³ 'De commissie katholieke universiteit', *KU Nieuws* 4 (1968), 2.

⁷⁴ Schillebeeckx e.a., *Katholieke universiteit? I*, 10.

⁷⁵ *Ibidem*, 53.

⁷⁶ *Ibidem*, 32.

⁷⁷ Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 229-232.

⁷⁸ *Ibidem*, 224.

van het rapport op eenzelfde manier, maar met een nuancering, geïnterpreteerd. In april 1971 schreef *KU Nieuws* namelijk dat de commissie zich uitspreekt voor een "katholieke universiteit als welbewuste keuze."⁷⁹ Anders dan Van der Grinten gaf *KU Nieuws* dus wel rekenschap aan de begripsbepaling van de commissie Schillebeeckx - waar zeker niet iedereen tevreden mee was. Zo schreef Rogier in zijn eerder genoemde 'Terugblik' dat de betekenisverschuiving zoals de commissie Schillebeeckx die voorstelt rechtstreeks in strijd is met de voornemens van de oprichters van de universiteit.⁸⁰ De universiteit zou, anders gezegd, dus geen recht doen aan haar roemruchte katholieke verleden door de betekenisverschuiving, zoals voorgesteld door de commissie Schillebeeckx, zonder meer over te nemen: ze zou dan niet meer 'echt katholiek' zijn. Rogier is zeker niet de enige die er zo over dacht. Ook gewone conservatieve katholieken onderstreepten dit standpunt, blijktens de brief - die werd gepubliceerd in *Confrontatie* - die drs. J. Hosman schrijft aan het bestuur van het Thijmgenootschap, een aan de KUN gelieerd genootschap dat reflecteert op wetenschappelijke ontwikkelingen vanuit katholiek oogpunt. Hij neemt hierin fel afstand van een verschuiving van de traditionele betekenis van 'katholiek'. Hij schrijft onder meer: "Het begrip 'katholiek' dient onversneden te worden gehanteerd, dat wil zeggen in de traditionele zin."⁸¹ Ook Hosman was er dus een voorstander van de grondslag van de KUN te begrijpen en uit te dragen zoals de oprichters dat in 1923 hadden bedoeld.

Katholieke universiteit? II

Een uitgebreide reactie op het rapport van de commissie Schillebeeckx volgde in de vorm van de bundel *Katholieke Universiteit II - reacties en meningen*, die als een editie van *de Annalen van het Thijmgenootschap* verscheen en is gebaseerd op een congres gehouden op 2 oktober 1971 omtrent dit onderwerp.⁸² Hierin gingen de hoogleraren Maeijer (rechten), Duynstee (rechten), Strasser (wijsgerige antropologie) en Plat (kennisleer en metafysica) in op het rapport Schillebeeckx, reflecteerden enkele voormalig commissieleden van de commissie Schillebeeckx op hun eindrapport en kwamen enkele hoogleraren van andere Nederlandse universiteiten aan het woord. Uit een artikel van *de Tijd* over dit congres van 4 oktober 1971 blijkt dat er diverse argumenten naar voren werden

---

⁷⁹ 'Rapport katholieke universiteit', *KU Nieuws* 4 (1971), 10.

⁸⁰ Rogier, 'Terugblik', 46-48.

⁸¹ J. Hosman, 'Katholieke universiteit?', *Confrontatie* 77-78 (1971), 45-49, alhier 46.

⁸² Ook het rapport van de commissie Schillebeeckx verscheen als een editie van *de Annalen van het Thijmgenootschap*. Het Thijmgenootschap is opgericht in 1904 onder de naam *Vereeniging tot het bevorderen van de beoefening der wetenschap onder de Katholieken in Nederland*. Bij het eerste lustrum in 1909 omschreef de secretaris, hoogleraar staatsrecht Anton Struycken, de doelstelling van het genootschap als volgt: "haar enig doel is, het te kort in het gewone wetenschappelijk werk der Katholieken, ieder in zijn eigen vak, te doen verdwijnen." Zie: Hans Bornewasser, *In de geest van Thijm 1904 - 1984* (Baarn 1985), 14. Ook het Thijmgenootschap raakte in de 'lange jaren zestig' in een discussie over de eigen katholieke identiteit verzeild. Binnen een bestuursvergadering werd in juni 1968 zelfs gesteld dat er twee keuzes over waren: "opheffen of radikaal hervormen". Zie: *Ibidem*, 177. Het Thijmgenootschap overleefde de strubbelingen en bestaat tot op de dag van vandaag.

gebracht. Een meerderheid van de deelnemers aan de discussie sprak zich daarbij uit voor handhaving van de 'K' in de KUN.⁸³ Zo gaf professor Plat aan wat het volgens hem betekende om een universiteit te zijn gedragen door de katholieke geloofsgemeenschap. Volgens hem hield dit in dat studenten, medewerkers en bestuurders in ieder geval in grote meerderheid katholiek moesten zijn, en wel katholiek in de zin van "het katholieke geloof aanhangen vanuit de invalshoek van de waarneembare R.K. Kerk".⁸⁴ Met het idee van een oecumenisch katholicisme in de geest van Schillebeeckx had Plat dus niets op.

Hoogleraar staatsrecht en volkenrecht F. Duynstee stelde daarnaast dat als er een katholieke universiteit bestaat, dit logischerwijs gevolgen moet hebben voor het benoemingsbeleid. Duynstee vond zelfs dat katholieke sollicitanten op hun katholiciteit onderzocht moesten worden, zodat "schijnheiligheid ontmaskerd kan worden".⁸⁵ Duynstee en Plat verschoven de discussie dus min of meer naar een discussie over het benoemingsbeleid, maar waren fel vóór het behoud der 'K'. Een ander punt brengt hoogleraar empirische sociologie M. Albinski naar voren in de bundel *Katholieke universiteit? II. Reacties en meningen*. Hij stelde dat de morele band die de KUN met het katholieke volksdeel heeft niet uit de weg gegaan kan worden. Dit volksdeel heeft immers van 1923 tot 1947 vrijwel alle kosten voor de universiteit gedragen en dat brengt een historisch bepaalde schatplichtigheid met zich mee, aldus Albinski.⁸⁶

Een andere invalshoek bij dit punt wordt in *De Tijd* van 22 maart 1972 beschreven. In de krant wordt gesteld dat de Katholieke Universiteit een taak voor het katholieke volksdeel behoudt wanneer de emancipatie als afgerond beschouwd wordt. De KUN kan dan namelijk wetenschappelijke hulp bieden bij de beantwoording van de vraag hoe de (volledige) integratie van het katholieke volksdeel in de Nederlandse samenleving samen kan gaan met het behouden van de eigen cultuur en identiteit, zij het in een aangepaste vorm.⁸⁷ De Tilburgse dogmaticus N. Schreurs schreef tenslotte in de eerder genoemde bundel een kritisch overzicht van het congres en trok daarin de conclusie dat de "stilzwijgend bereikte instemming met de handhaving van de K.U." vooral op pragmatische overwegingen berustte.⁸⁸ Deze conclusie komt niet de lucht vallen. Reeds in het rapport van de commissie Schillebeeckx werd al gesteld dat het misschien beter was in het huidige tijdsgewricht – de 'lange jaren zestig' – de 'K', zij het dus met een andere invulling, te behouden. Dit omdat het

---

⁸³ Maeijer e.a., *Katholieke Universiteit? II*, 73.

⁸⁴ 'Felle discussies rond katholieke signatuur Nijmeegse universiteit', *De Tijd* (4-10-1971), 3.

⁸⁵ Idem. ; Hoezeer deze redentatie Duynstee ernst of retoriek was is echter de vraag. Zie: Brabers, *De faculteit der rechtsgeleerdheid*, 409.

⁸⁶ Maeijer e.a., *Katholieke universiteit? II*, 56-57.

⁸⁷ 'Katholieke Universiteit houdt taak', *De Tijd* (22-3-1972), 5.

⁸⁸ Maeijer e.a., *Katholieke universiteit? II*, 148.

verwijderen van de 'K' naar oordeel van de commissie, en met name Schillebeeckx zelf, meer misverstand zou veroorzaken dan het handhaven van de 'K'.⁸⁹

---

⁸⁹ Manning (red.) e.a., *Documentenboek*, 204.

Hoofdstuk 3: Katholiek ja!

Waar in het vorige hoofdstuk gekeken is naar de argumenten voor de 'K' in de rapporten van de commissie Schillebeeckx en Maeijer e.a., zal in dit hoofdstuk op chronologische wijze gekeken worden naar de argumenten vóór de 'K' zoals die naar voren kwamen in de 'lange jaren zestig' in ingezonden brieven en interviews in *Confrontatie*, *De Tijd*, *De Volkskrant*, *KU Nieuws* en het *NUB*.

1958 - 1965

De eerder kort genoemde theoloog Grossouw trapte de 'lange jaren zestig' in mei 1958 af met een artikel in het *NUB* onder de titel 'Nijmegen, burcht of moeras'. Grossouw – de toenmalig rector magnificus van de KUN - betoogde hierin onder meer dat één van de motieven tot oprichting nog altijd relevant en actueel was: het missionaire motief, het idee dat het katholieke geloof iets toevoegt aan de universiteit en de wetenschapsbeoefening. De katholieke universiteit bood volgens Grossouw namelijk nog altijd de veilige omgeving en het geestelijke klimaat waarbinnen de katholieke student tot een "persoonlijk godsbesef en een werkelijk eigen geweten" kan komen.⁹⁰ De eveneens eerder genoemde Jan van der Ploeg verdedigde de katholieke grondslag van de Nijmeegse universiteit ook in zijn tijd als rector magnificus, in 1961 en 1962. Hij schreef in *De Tijd* een pleidooi voor de prominente rol die theologie op een universiteit dient te hebben: theologie als de hoeksteen van de – katholieke! - universiteit. Voorts stelde Van der Ploeg dat de waarde van de katholieke universiteit er in ligt dat aan zo'n universiteit de typische katholieke vraagstukken onderzocht kunnen worden: welke vraagstukken hij hier specifiek mee bedoelt, laat hij in het midden. Ten slotte laat Van der Ploeg zich van zijn reactionaire kant zien door het volgende op te merken: "In een tijd als de onze waarin de intellectuelen in grote mate ongodsdienstig aan het worden zijn, groeien belang en betekenis der katholieke universiteiten en hogescholen".⁹¹

Ook kardinaal Bernardus Alfrink was van mening dat een katholieke universiteit van groot belang is en deed een beroep op de katholieke ouders: het moet vanzelfsprekend zijn dat katholieke ouders hun kinderen naar een katholieke universiteit sturen, in verband met de toevoeging die het katholicisme biedt aan de studie.⁹²

---

⁹⁰ Willem Grossouw, 'Nijmegen, burcht of moeras', *NUB* (10-5-1958), 1.

⁹¹ Jan van der Ploeg, 'Katholieke wetenschap en katholiek beoefende wetenschap', *De Tijd/De Maasbode* (18-3-1961), 4. ; Van der Ploeg lokte met dit artikel een reactie uit van lezer J. Postmes, die in een ingezonden brief onder meer schrijft "In deze moderne tijd met een groeiende oecumenische gemeenschap klinkt het woord katholieke wetenschap verdacht separatistisch!" Zie: J. Postmes, 'Katholieke wetenschap', *De Tijd/De Maasbode* (24-3-1961), 11.

⁹² 'Kath. Universiteit heeft zeker bestaansrecht', *De Tijd/De Maasbode* (13-9-1962), 4.

De Nijmeegse Student H.G. Cloudt stuurde in november 1962 een uitgebreide open brief aan het *NUB* waarin hij meerdere zaken bekritiseerde. Eén hiervan is de progressiviteit binnen de *NUB*-redactie, die concreet werd in vele artikelen over het falen – volgens de redactie - van het christendom. Cloudt vroeg zich af wat het alternatief is dat het *NUB* voorstelde en beargumenteerde dat een confessionele universiteit voor veel studenten nog altijd van wezenlijk belang was, onder meer omdat studenten dan de ruimte hadden de wetenschappelijke problemen met een religieuze bril te bekijken.⁹³

Als reactie op het thema van het lustrum van het Nijmeegsch Studenten Corps – ‘Oecumene der culturen’ – zocht hoogleraar wijsbegeerte Van Melsen in mei 1964 de krantenkolommen van *De Tijd/De Maasbode* op. Hij schreef in een artikel het thema “een knappe vondst” te vinden maar “niet in alle opzichten even duidelijk”.⁹⁴ Van Melsen schrijft voorts dat een deel van de waarde van een katholieke universiteit is dat dergelijke geloofsvraagstukken besproken kunnen worden: een wetenschappelijk congres dat een theologisch probleem benadert, vanuit een katholieke invalshoek. Op een katholieke universiteit kan er onderzocht worden hoe de “universele waarden wetenschap en geloof” gecombineerd kunnen worden: dit is voor Van Melsen waar een katholieke universiteit voornamelijk voor dient, zo laat hij in het artikel blijken.⁹⁵

1966 en verder

In de beginjaren van de ‘lange jaren zestig’ waren er dus wel stukken die de waarde van de ‘K’ voor de KUN behandelden, maar het spel was pas echt goed op de wagen toen eind 1966 de commissie Schillebeeckx ingesteld werd. De dan net vertrokken studentenpastoor van de Nijmeegse universiteit, pater van Waesberghe, sprak in zijn afscheidsinterview in maart 1967 met *KU Nieuws* zijn sterke voorkeur vóór behoud van de ‘K’ uit – ondanks dat “de ideologie achter een katholieke universiteit de tijd tegen zich heeft”.⁹⁶ Hij stelt voorts dat er alleen door integratie van geloof en wetenschap goed universitair onderwijs gegeven én genoten kan worden: zowel voor hoogleraren als studenten is de integratie van het katholieke geloof en de wetenschap van het hoogste belang en dit moet zonder enige twijfel behouden blijven in Nijmegen.⁹⁷ Daarnaast vroeg *Volkskrant*-lezer Broeder Patricius zich in een ingezonden brief hardop af waarom de ‘K’ niet uitgedragen zou mogen worden in de naam van de KUN. Als katholiek bepaalt het katholieke geloof, met name op de medische faculteit en bij

---

⁹³ H.G. Cloudt, ‘Open brief aan de redactie’, *NUB* (24-11-1962), 3. ; Een sprekend citaat uit de brief is: “Er zijn immers nog steeds Nijmeegse studenten, voor wie een kerk wél iets van een andere orde is dan congressen, doorbetaalde vacaties, sociale voorzieningen en duizend en één zaken van nog geringere waarde.”

⁹⁴ A.G.M. van Melsen, ‘Oecumene der culturen’, *De Tijd/De Maasbode* (23-5-1964), 21.

⁹⁵ Idem.

⁹⁶ Hans van den Heuvel, ‘de père gaat de studentenparochie verlaten’, *KU Nieuws* 3 (1967), 9.

⁹⁷ Ibidem, 8-9.

geesteswetenschappen, immers hoe je naar lastige vraagstukken kijkt en daarom is de 'K' een wezenlijk onderdeel in en van de KUN.⁹⁸ Hoogleraar fenomenologie van het protestantisme te Nijmegen W. van der Pol houdt in zijn afscheidsinterview met *De Tijd* geen ideologisch betoog voor het behoud van de 'K' in de KUN, maar betoont zich een pragmaticus door een argument in te brengen dat we eerder ook zagen bij Schillebeeckx. Van der Pol stelt namelijk dat het in de toekomst zeker mogelijk zal zijn dat de 'K' verdwijnt, maar dat het in het contemporaine tijdsgewricht beter is om te wachten op het goede moment. Daarnaast is naar Van der Pols mening de katholieke emancipatie op wetenschappelijk gebied nog niet helemaal voltooid en zou de feitelijke deconfessionalisering van de KUN volgens hem op zijn minst moeten wachten tot dit wel tot voltooiing gebracht is.⁹⁹

Ook (de aankondiging van) het uitbrengen van het definitieve rapport en de reactie daarop van Maeijer e.a. blijkt voor voorstanders van behoud van de 'K' een sein te zijn in de pen te klimmen. 'Gewone katholieken' mengen zich in de strijd. Zo stuurde Alumnus van de KUN Cornelis Verhoeven een brief naar *KU Nieuws* waarin hij betoogde het predicaat katholiek te behouden, omdat het onzinnig zou zijn "een verandering van karakter door een nieuwe naam tot uitdrukking te willen brengen".¹⁰⁰ Hiermee plaatst de alumnus zich dus in het 'pragmatische' kamp, dat niet zozeer ideologische problemen heeft met de naamswijziging, maar het nut vooral niet ziet. Lezer M. Bruna stuurde een brief aan *De Tijd* waarin hij een ideologisch met een pragmatisch argument combineerde. Hij beargumenteerde dat de 'K' het nut niet verloren heeft omdat de theologische faculteit floreerde op een manier die op een openbare universiteit niet mogelijk was geweest. Ook zag Bruna geen enkel nut in het verwijderen van het predicaat katholiek, omdat de feitelijke toestand aan de universiteit daarmee niet zou veranderen – een variatie op een eerder gehoord argument bij monde van onder meer Schillebeeckx.¹⁰¹

Na twee jaar betrekkelijke stilte rond het onderwerp hield classica Christine Mohrmann eind 1973 haar afscheidsrede. Ze pleitte hierin, net als een paar maanden daarna in een interview met *KU Nieuws*, fel tegen de deconfessionalisering van de KUN. Ze sprak van een "geestelijke striptease", waarbij principes werden losgelaten om mee te kunnen waaien met de trends van het tijdsgewricht.¹⁰² De waarde van de katholieke universiteit lag voor haar onder meer in het onderwijs dat op christelijke grondslag aangeboden werd. Daarnaast vond Mohrmann een benoemingsbeleid waarbij katholieken in zekere zin kunnen worden voorgetrokken een goede zaak, zodat er niet aan het onderwijs vanuit

---

⁹⁸ Br. Patricius, 'Katholieke universiteit', *De Volkskrant* (22-4-1967), 10.

⁹⁹ J.H.J. van den Heuvel, 'Confessionele signatuur op goed moment weg', *De Tijd* (27-05-1967), 3.

¹⁰⁰ Cornelis Verhoeven, 'De naam 'Katholieke Universiteit'', *KU Nieuws* (10-9-1971), 4.

¹⁰¹ Dr. M. Bruna, 'Katholieke Universiteit', *De Tijd* (14-10-1971), 5.

¹⁰² 'Prof. Mohrmann bekritiseert seculariseringstendens aan K.U.', *KU Nieuws* (1-2-1974), 1-2, alhier 1.

christelijke grondslag gemorrelt kan worden.¹⁰³ Net als we eerder zagen en nog zullen zien, hing ook voor Mohrmann de identiteitsdiscussie nauw samen met de democratiseringsdiscussie. Bij beide discussies vond Mohrmann haar tegenstanders onder andere in 'vooruitstrevende theologen' en ze vond ook de democratisering van het universitair bestuur een "afschuwelijke noviteit".¹⁰⁴ Hoe zeer het Mohrmann aan het hart ging, blijkt wel uit de – hoogst ongebruikelijke - voorlaatste zin van haar afscheidsrede: "Het vertrek van deze universiteit zal bij mij dan ook een bittere nasmaak nalaten."¹⁰⁵

Daarnaast werd in januari 1974 bekend dat de Reünistenraad van de KUN voornemens was een collecte te houden om een groots lustrumcadeau aan de universiteit aan te kunnen bieden: het Katholiek Studiecentrum, zoals de commissie Schillebeeckx dat had voorgesteld.¹⁰⁶ Hierover verscheen in *KU Nieuws* een opiniestuk van progressieve snit, waarin gesteld werd dat er voor dat geld wel betere bestemmingen te bedenken waren, zoals ontwikkelingshulp. Rechtenstudent A. van Dilst voelde zich hierop geroepen de Reünistenraad te verdedigen en zette in zijn ingezonden brief daaromtrent ook de waarde van de 'K' voor de KUN uiteen. Hij noemde de colleges die Van der Grinten gaf zeer inspirerend, juist door de christelijke invalshoek die Van der Grinten toepaste: "naast vakkennis trachtte hij nog iets te geven, wat voor velen minstens even waardevol was".¹⁰⁷

In mei 1974 kreeg Van Melsen het podium om tijdens een congres ter ere van het tiende lustrum van de KUN een rede uit te spreken. Van Melsen greep deze kans aan om de waarde van het katholicisme voor de universiteit nog eens te benadrukken. Van Melsen brengt in deze rede zijn standpunt helder naar voren, een standpunt dat hij eerder ook had laten horen als commissielid van de commissie Schillebeeckx. Hij spreekt onder meer: "Wetenschap leert ons wat kan. Geloof kan ons leren wat mag en moet."¹⁰⁸ Hiermee wil hij zeggen dat de christelijke moraal voor de wetenschap nog altijd onontbeerlijk is. De universiteit met katholieke grondslag heeft een meerwaarde voor het wetenschappelijke landschap van Nederland en moet, wat Van Melsen betreft, absoluut behouden blijven voor de toekomst. Er zijn immers "zoveel zekerheden weggevallen" dat er meer dan ooit behoefte is aan "fundamentele normen".¹⁰⁹

Benoemingsperikelen

Na de afscheidsrede van Mohrmann, het nieuws rond de Reünistenraad en het lustrumcongres wordt het even stil rond het onderwerp, maar in de uitloop van de 'lange jaren zestig' laait de polemiek rond

---

¹⁰³ Ibidem, 2.

¹⁰⁴ Marjet Derks en Saskia Verheesen-Stegeman, *Wetenschap als roeping: Prof dr Christine Mohrmann 1903-1988* (Nijmegen 1998), 69.

¹⁰⁵ Anthony Mertens, 'Christine Mohrmann', *Confrontatie* 105 (1974), 86.

¹⁰⁶ 'Lustrumgeschenk reünisten', *KU Nieuws* (1-2-1974), 1.

¹⁰⁷ A.J.J.H. van Dilst, 'Reünistengeschenk', *KU Nieuws* (1-3-1974), 5.

¹⁰⁸ 'Katholieke universiteit ook in toekomst onmisbaar', *De Tijd* (20-5-1974), 5.

¹⁰⁹ Idem.

de katholiciteit van de universiteit helemaal op. Het College van Bestuur brengt in augustus 1975 een memorandum uit waarin betoogd wordt dat de katholiciteit van de kandidaten – bij gelijke geschiktheid – de doorslag mag geven bij benoemingen.¹¹⁰ Dit was enerzijds tegen het zere been van de over het algemeen hervormingsgezinde studenten, die hier fel tegen protesteerden, maar anderzijds een reden voor katholieken van allerlei allooi om met hun pleidooi voor een Katholieke Universiteit Nijmegen mét een duidelijke katholieke grondslag de publiciteit te zoeken.¹¹¹ Zo stuurde vierdejaars rechtenstudent Herman van Golde een ingezonden brief aan *KU Nieuws* waarin hij uitgebreid op de kwestie ingaat. Van Golde betoogt onder meer dat vanuit het feit dat de Katholieke Universiteit nu eenmaal bestaat de verantwoordelijkheid vloeit dat te Nijmegen aan katholieke reflectie op de wetenschap gedaan wordt. Hij beroept zich hierbij op het rapport van de commissie Schillebeeckx, waarin dit – zo stelt van Golde – ook geconcludeerd wordt. Daarnaast stelt hij dat “geloof niet zo maar een filosofie” is: het gaat in deze kwestie níet om een mening, níet om een filosofie, maar om “het katholieke gelóóf” dat niet als voer voor discussie dient, maar als vertrekpunt van de wetenschappelijke reflectie, aldus Van Golde. Hij vindt dit enorm waardevol om te behouden.¹¹²

Ook – destijds rector magnificus – rechtsgeleerde F. Duynstee weet middels een ingezonden brief de weg naar *KU Nieuws* te vinden. Hij stelt onder andere dat de weerstand onder studenten tegen de katholiciteit van de universiteit past in een tijdsbeeld en dat het zeer onverstandig zou zijn onder druk daarvan de ‘K’ uit de KUN te verwijderen: een volgend decennium kan immers een “religieus réveil” onder studenten met zich meebrengen en de verwijdering van de ‘K’ zou dan erg lastig terug te draaien zijn.¹¹³ Hiermee samenhangend maakte Duynstee zich ook ernstige zorgen over de mate van inspraak die de studenten hadden. Sinds de nieuwe bestuursstructuur was ingegaan in december 1972, beslisten de studenten immers mee over zaken die nog uitwerking hadden wanneer zij allang zouden zijn afgestudeerd: bijvoorbeeld over het aanstellen van hoogleraren via de faculteitsraden.¹¹⁴ Ook met betrekking tot de katholieke grondslag baart de democratisering hem zorgen: studenten

---

¹¹⁰ Memorandum College van Bestuur, *Het principe, dat aan dit standpunt ten grondslag ligt* (Nijmegen 1975). ; G. Bielderman, ‘College van bestuur in memorandum: Geen discriminatie van niet-christelijke docenten, *KU Nieuws* (30-8-1974), 8-9.

¹¹¹ Een voorbeeld van zo’n protest is toen er tegen drie zaken - waaronder de katholiciteit van de universiteit - tegelijk geprotesteerd werd door het bezetten van de aula in oktober 1975. Zie: ‘Aula bezet’, *KU Nieuws* (25-10-1975), 1.

¹¹² Herman van Golde, ‘Deconfessionalisering KU mag niet plaatsvinden’, *KU Nieuws* (22-11-1975), 6.

¹¹³ F.J.F.M. Duynstee, ‘Prof. Duynstee over weergave discussie katholiciteit K.U.’, *KU Nieuws* (29-11-1975), 7.

¹¹⁴ Begin jaren 70 werd de Wet Universitaire Bestuurshervorming (WUB) ingevoerd, waarmee studenten inspraak op alle niveaus verkregen. Iemand als Duynstee stond voor veel studenten symbool voor de conservatieve, katholieke – in hun ogen - oude orde: er waren felle protesten tegen zijn benoeming als rector magnificus. Duynstee was rector magnificus van 1972 tot 1976. In 1970 vonden de verkiezingen voor de eerste Universiteitsraad plaats, waarmee Nijmegen volgens een van de curatoren “de eerste gedemocratiseerde universiteit in Europa” was. Zie: Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 140. Het episcopaat bleef echter wel verbonden aan de KUN. Zie: ‘Universiteitsraad in marathonzitting’, *KU Nieuws* (14-4-1972), 1-2.

zouden hier niet op besluitvormend niveau over moeten mogen meepraten, aldus Duynstee.¹¹⁵ Op deze manier zien we wederom hoe de democratisering en het identiteitsvraagstuk in de ‘lange jaren zestig’ met elkaar verbonden zijn in Nijmegen.

Het is aardig om tot slot van dit hoofdstuk te benoemen dat aan de Katholieke Hogeschool Tilburg dezelfde argumenten als te Nijmegen de kop opsteken aan het eind van de ‘lange jaren zestig’. Ook daar wilde men de katholieke status handhaven, omdat die er nu eenmaal was en er geen “overtuigende alternatieven voor handen” waren. Ook het “bij de tijd brengen van het idee van het katholieke” binnen de universiteit komt terug in het advies van de commissie Lescauwet – het Tilburgse equivalent van de commissie Schillebeeckx.¹¹⁶ Dit gegeven onderstreept dat de ontwikkelingen aan de KUN niet op zichzelf staan en gezien moeten worden in een breder verband.

---

¹¹⁵ ‘Prof F. Duynstee bezorgd over positie hoogleraren’, *KU Nieuws* (20-12-1975), 9.

¹¹⁶ Piet van Asseldonk, ‘Op KH Tilburg verdeeldheid over katholieke status’, *KU Nieuws* (20-12-1975), 2.

Conclusie

Alvorens over te gaan tot beantwoording van de hoofdvraag en onderliggende vragen is het goed in herinnering te roepen op welke manieren de katholiciteit aan de universiteit tot uiting kwam. De binding met het katholieke geloof kwam heel concreet tot uiting in curricula. Daarnaast heeft de confessionele grondslag een direct gevolg op de inrichting van het bestuur van de universiteit en had, anders dan bij rijksuniversiteiten, het episcopaat het laatste woord bij benoemingen van hoogleraren waardoor een bepaald personeelsbeleid uitgedragen kon worden.

Terugkomend op de hoofdvraag 'Waarom wilden conservatieve katholieken de 'K' behouden voor de Katholieke Universiteit Nijmegen, zoals naar voren komt in de periode 1958 – 1975?' kan er gesteld worden dat verschillende argumenten te berde gebracht werden door hoogleraren van de KUN en katholieken van buiten de universiteit die zich roerden in de discussie.

Een veelgehoord argument was er één van pragmatische aard, waarbij het opvalt dat voornamelijk hoogleraren die een bestuursfunctie vervulden of ooit hadden vervuld het argument inbrachten. Zij vonden het erg waardevol dat de KUN dankzij haar katholieke grondslag als bijzondere universiteit een zekere autonomie genoot die rijksuniversiteiten niet hadden. Alleen al hierom zou de KUN volgens dit argument katholiek moeten blijven en de 'K' dus zeker niet moeten schrappen. De democratiseringsdiscussie en het vraagstuk van de katholieke identiteit hielden dus verband met elkaar en kunnen eigenlijk niet los van elkaar beschouwd worden. Hierbij aansluitend wordt door conservatieven gewezen op het voordeel van het relatief vrije benoemingsbeleid. Omdat de KUN die afwijkende bestuursstructuur kent, kan een kandidaat gekozen worden op basis van onder andere de katholiciteit. Mocht de KUN de 'K' schrappen en dientengevolge een rijksuniversiteit worden, zou dit benoemingsbeleid onmogelijk worden. Een ander argument van pragmatische aard is dat er een alternatief voor de 'K' ontbrak. De 'K' van de KUN wás er nu eenmaal en van progressieve katholiek tot conservatieve katholiek voelde men er niets voor de 'K' zonder meer te schrappen, zonder uitzicht op een alternatief.

Daarnaast worden argumenten gebruikt die ontleend zijn aan de motieven die ten grondslag lagen aan de oprichting van de KUN in 1923. Een veelgehoord argument van hoogleraren en studenten is immers dat de katholieke inslag van het onderwijs de KUN een meerwaarde geeft dat goed binnen het pluralistische Nederland past. Het naar bepaalde wetenschappelijke problemen kijken door een katholieke bril, oftewel de integratie van geloof en wetenschap, wordt breed als iets gezien wat absoluut behouden dient te blijven. Verder wordt naar voren gebracht dat de KUN ook ná de emancipatie van de katholieken nog functies heeft voor diezelfde katholieken, bijvoorbeeld door op basis van wetenschappelijk onderzoek hulp te bieden bij de vraag hoe de (volledige) integratie van het

katholieke volksdeel in de Nederlandse samenleving samen kan gaan met het behoud van de eigen cultuur.

Een ander historisch onderbouwd argument is dat de KUN een morele band met het katholieke volksdeel heeft, waar rekenschap aan gegeven dient te worden. Immers, ook al betaalde het katholieke volksdeel niets meer aan de universiteit, lange tijd droeg het wel alle kosten. Een punt waar volgens sommigen niet zonder meer overheen gestapt kan worden.

Er kan kortom geconstateerd worden dat de argumenten die ingebracht werden, onderverdeeld kunnen worden in ideologische argumenten – zoals het onderwijs en onderzoek met katholieke inslag – en pragmatische argumenten – zoals de relatieve autonomie die de KUN als bijzondere universiteit genoot.

Een laatste conclusie in dit verband moet zijn dat niet alleen de katholieken aan de universiteit die als conservatief te boek stonden zich uitspraken tegen het verwijderen van de ‘K’ van de KUN. Ook de als progressief bekend staande theoloog Schillebeeckx was hier bijvoorbeeld wegens meerdere redenen tegen en wilde, veel liever dan verwijdering ervan, een herbezinning op de invulling van de ‘K’. Dát was nu precies het punt waarop het conflict tussen de conservatieven en progressieven, tussen de “preciezen” en “rekkelijke vernieuwers”, ontstond. De “preciezen” waren immers tégen die herbezinning en verweten het de “rekkelijke vernieuwers” dat zij de definitie van ‘katholiek’ veranderd wilden zien. Hieruit kan geconcludeerd worden dat de ‘K’ niet wezenlijk in gevaar geweest is: de pragmatische argumenten voor de ‘K’ in de KUN waren breed gedragen, zeker onder hoogleraren. Wel kwam de invulling van de ‘K’ onder druk te staan en werd dat door de “preciezen” gezien als een aanval op de ‘K’.

Ten slotte valt op dat het debat veelal lijkt op te laaien wanneer men het gevoel heeft de ‘K’ te moeten verdedigen. Rond de periode van de commissie Schillebeeckx stonden de krantenkolommen vol met pleidooien voor de ‘K’, om zich daarna weer met andere zaken te vullen, tot er heisa ontstond met betrekking tot het memorandum van het College van Bestuur uit 1975: men kwam in het geweer om de tegenstanders van de ‘K’ vooral niet te laten winnen.

De katholiciteit van de KUN overleefde de ‘lange jaren zestig’ dus. Dat de discussie echter nog lang niet gesloten was, zou in de opeenvolgende decennia meer dan eens blijken.¹¹⁷ Hierop zou nader

---

¹¹⁷ Bijvoorbeeld in 1984 toen het College van Bestuur de nota *Meer dan een naam* uitbracht en in 1992 toen de nota *De Katholieke Universiteit Nijmegen: draagvlak en profilering van haar katholieke identiteit* werd uitgebracht door het College van Bestuur. Zie: Schreuder, *Proeven van eigen cultuur*, 406-407. Ook bij de naamswijziging in 2004 van ‘Katholieke Universiteit Nijmegen’ naar ‘Radboud Universiteit Nijmegen’ werd de katholiciteit van de universiteit onderwerp van debat. Nog altijd staan in het mission statement van de universiteit meerdere verwijzingen naar de katholieke grondslag en hoe deze tot uiting komt. Bijvoorbeeld: “Ook vandaag nog weet de Radboud Universiteit zich verbonden met de katholieke gemeenschap en de christelijke levensbeschouwing. Ze laat zich mede inspireren door waarden als rechtvaardigheid, rentmeesterschap en barmhartigheid.” Zie: < <https://www.ru.nl/over-ons/overradboud/missie-en-visie/> >, zoals geraadpleegd op 13-6-2018.

onderzoek zich dan ook kunnen toespitsen, bijvoorbeeld door te onderzoeken of de argumenten hetzelfde bleven en even zwaar bleven wegen of wegvielen tegen de voortschrijdende tijd. Ook is absoluut meer onderzoek naar de KUN specifiek in de 'lange jaren zestig' nodig: binnen de kaders van een bachelorscriptie was dit het diepst wat gegraven kon worden, maar dieper graven in deze ontzettend interessante periode aan de KUN in relatie tot Nederland als geheel is zeer zeker gerechtvaardigd.

Bibliografie

Literatuur

Bornewasser, Hans, *In de geest van Thijm 1904 – 1984* (Baarn 1985).

Bos, Maarten van den, *Verlangen naar vernieuwing: Nederlands katholicisme 1953-2003* (Amsterdam 2012).

Brabers, Jan, *De faculteit der rechtsgeleerdheid van de Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1982* (Nijmegen 1994).

Brabers, Jan, *Hippocrates op Heyendaal: Ontstaan en ontplooiing van de Faculteit der Medische Wetenschappen van de Radboud Universiteit Nijmegen 1951 – 2001* (Nijmegen 2009).

Brabers, Jan, *Proeven van eigen cultuur: Vijfenzeventig jaar Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998 deel I* (Nijmegen 1998).

Derks, Marjet, 'Een andere tijdgeest: conservatieven, 'normaal-katholieken' en het dominante beeld van vernieuwing in postconcliair Nederland (1962-1985)', in: Van Dam, Kennedy en Wielenga red.), *Achter de zuilen* (Amsterdam 2014), 201-229.

Derks, Marjet en Chris Dols, 'Sprekende cijfers. Katholieke sociaalingenieurs en de encensering van de celibaatcrisis, 1963-1972', in: *Tijdschrift voor Geschiedenis* 3 (2010), 414-429.

Derks, Marjet en Saskia Verheesen-Stegeman, *Wetenschap als roeping: Prof dr Christine Mohrmann 1903-1988* (Nijmegen 1998).

Dols, Chris, *Fact factory: Sociological expertise and episcopal decision making in the Netherlands 1946-1972* (Nijmegen 2015).

Flipse, Ab, 'VU tussen twee vuren; de identiteit van de Vrije Universiteit in de jaren 70', in: Dorsman en Knechtmans (red.) *Universiteit & Samenleving 12: Theologie, waarheidsliefde en religiekritiek* (Hilversum 2014), 83-102.

Hemels, Joan, *Emancipatie van een dagblad: geschiedenis van de Volkskrant* (Baarn 1981).
Jacobs, Jan, Walter Goddijn en Gérard van Tillo, *Tot vrijheid geroepen: Katholieken in Nederland: 1946-2000* (Baarn 2000).

Kennedy, James, *Bezielende verbanden* (Amsterdam 2010).

Kennedy, James, *Nieuw Babylon in aanbouw: Nederland in de jaren zestig* (Amsterdam 1995).

Kennedy, James, 'Radicale bekering', in: Van Os (red.), *Nederland op scherp: Buitenlandse beschouwingen over een stuurloos land* (Amsterdam 2005), 212-217.

Luykx, Paul, *Andere katholieken; opstellen over Nederlandse katholieken in de twintigste eeuw*, (Nijmegen 2000).

Morshuis, J.G.F., 'Verzuiling en ontzuiling op het terrein van het ziekenhuiswezen', in: *Verzuiling en ontzuiling: twaalf causerieën uitgezonden door KRO-radio in het eerste halfjaar 1969* (Hilversum 1969), 17-22.

Pluijm, Jan van der, 'Hoe 'katholiek' uit kop en kolommen verdween', in: *Jaarboek Katholiek Documentatie Centrum 1988* (Nijmegen 1988), 230-239.

Righart, Hans, *De eindeloze jaren zestig. Geschiedenis van een generatieconflict* (Amsterdam 1995).

Schrama, Nic., *Dagblad de Tijd 1845-1974* (Nijmegen 1996).

Schreuder, Osmund, *Proeven van eigen cultuur: Vijfenzeventig jaar Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1998 deel II* (Nijmegen 1998).

Simons, Ed en Lodewijk Winkeler, *Het verraad der clercken: intellectuelen en hun rol in de ontwikkelingen van het Nederlands katholicisme na 1945* (Baarn 1987).

Winkeler, Lodewijk, 'Verschuivingen in de katholieke identiteit van de Katholieke Universiteit Nijmegen, 1923-1995', in: *Ex Tempore 1* (Nijmegen 1996), 31-41.

Ybema, Sierk, *De koers van de krant: vertogen over identiteit bij Trouw en de Volkskrant* (Amsterdam 2003).

Gedrukte bronnen

Lescauwat, Joseph, *Confessionele signatuur van de Katholieke Hogeschool Tilburg* (Tilburg 1975).

Maeijer, Jef e.a., *Katholieke universiteit? DI II. Reacties en meningen* (Bussum 1972).

Manning, Ad, (red.) *Katholieke Universiteit Nijmegen 1923-1973: een documentenboek* (Bilthoven 1974).

Memorandum College van Bestuur, *Het principe, dat aan dit standpunt ten grondslag ligt* (Nijmegen 1975).

Schillebeeckx, Edward e.a., *Katholieke Universiteit? DI I Kritische reflectie over eigen karakter en functie van de Katholieke Universiteit te Nijmegen* (Bussum 1971).

Periodieken

Confrontatie

KU Nieuws

Nijmeegs Universiteitsblad

Krantenartikelen

'Artsenopleiding in Nijmegen kan beginnen', *De Volkskrant* (18-10-1951), 1.

'Confessionele signatuur op goed moment weg', *De Tijd* (27-05-1967), 3.

- 'Congres R.K. artsen over abortus', *Algemeen Dagblad* (25-9-1967), 4.
- 'De katholieke studentenbeweging en haar secretariaat', *De Tijd* (20-10-1919), 5.
- 'De R.K. universiteit', *De Maasbode*, ochtendblad (11-12-1921), 1.
- 'Een tekort', *De Maasbode*, (av) (9-8-1918), 5.
- 'Felle discussies rond katholieke signatuur Nijmeegse universiteit', *De Tijd* (4-10-1971), 3
- 'Heilige verontwaardiging', *De Volkskrant* (2-10-1965), 10.
- 'Katholieke Universiteit', *De Tijd* (14-10-1971), 5.
- 'Katholieke universiteit', *De Volkskrant* (22-4-1967), 10.
- 'Katholieke Universiteit houdt taak', *De Tijd* (22-3-1972), 5.
- 'Katholieke universiteit ook in toekomst onmisbaar', *De Tijd* (20-5-1974), 5.
- 'Katholieke wetenschap' *De Tijd/De Maasbode* (24-3-1961), 11.
- 'Katholieke wetenschap en katholiek beoefende wetenschap', *De Tijd/De Maasbode* (18-3-1961), 4.
- 'Mr J. de Vreeze over dure ziekenhuizen', *De Volkskrant* (17-12-1966), 9.
- 'Numerus fixus in Groningen', *Nieuwsblad van het Noorden* (13-6-1969), 27.
- 'Onze eigen universiteit', *De Maasbode* av (28-6-1923), 9.
- 'Onze universiteit. Stemmen uit het verleden', *De Maasbode*, av (7-4-1920), 7.
- 'Tussenrapport uitgebracht', *De Tijd* (5-4-1968), 5.
- 'Ziekenhuis-strijd naar hoogtepunt', *De Volkskrant* (24-4-1974), 7.

Websites

<http://www.encyclo.nl/begrip/abortus>, zoals geraadpleegd op 21-5-2018.

<https://www.ru.nl/over-ons/overradboud/missie-en-visie/>, zoals geraadpleegd op 13-6-2018.